

Stiftelsen Tjolöholm

Lekmannarevision 2020

Innehållsförteckning

1. Granskningsinriktning	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Syfte	2
1.3. Ansvarig styrelse och avgränsning	2
1.4. Revisionskriterier	2
1.5. Metod	2
2. Resultat från 2019 års granskning	3
3. Granskningsresultat 2020.....	4
3.1. Väsentliga händelser under året	4
3.2. Styrning, uppföljning och ägardialog	5
3.3. Riskanalys och intern kontroll	6
3.4. Årets resultat	7
4. Sammanfattande bedömning	8

Bilagor:

Bilaga 1: Revisionskriterier

Bilaga 2: Källförteckning

1. Granskningsinriktning

1.1. Bakgrund

Kommunfullmäktige har antagit stadgar för Stiftelsen Tjolöholm. Enligt stadgarna ska styrelsens förvaltning och räkenskaper granskas av kommunfullmäktige utsedda revisorer. Lekmannarevisorernas granskning ska enligt kommunallagen utföras enligt God revisions- sed. Lekmannarevisorerna har beslutat att 2020 genomföra en grundläggande granskning av Stiftelsen Tjolöholm. Därtill ska även rekommendationer som lekmannarevisorerna ställt till Stiftelsen Tjolöholm under de tre senaste årens granskningar följas upp.

1.2. Syfte

Syftet är att genomföra en grundläggande granskning och bedöma om Stiftelsen Tjolöholm sköts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredställande sätt samt om stiftelsens interna kontroll är tillräcklig. Därtill syftar granskningen till att följa upp de rekommendationer som lekmannarevisorerna ställt till Stiftelsen Tjolöholm under de tre senaste årens granskningar.

1.3. Ansvarig styrelse och avgränsning

Granskningen avser styrelse och VD för Stiftelsen Tjolöholm. Granskningen avgränsar sig till en *översiktlig* granskning av stiftelsens ändamålsenlighet, ekonomiska skötsel och interna kontroll. Lekmannarevisorerna granskar inte stiftelsens redovisning eller interna kontroll i redovisningsfrågor.

1.4. Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning framgår av bilaga 1.

1.5. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Källförteckning framgår av bilaga 1. Samtliga intervjuade har getts tillfälle att sakfelsgranska rapporten.

2. Resultat från 2019 års granskning

I föregående års granskningsredogörelse för Stiftelsen Tjolöholm (stiftelsen) bedömdes att styrelsen och VD under året huvudsakligen bedrivit verksamheten i enlighet med ändamålet och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt samt att den interna kontrollen i allt väsentligt varit tillräcklig.

I granskningen framkom att styrelsen antagit en internkontrollplan för 2019. Därtill framkom att styrelsen utvecklat arbetet utifrån föregående års rekommendation vad gäller att styrelsen ska delta i riskanalysen som föregår intern kontrollplanen.

Vidare framkom att stiftelsen fastställt en verksamhetsplan för 2019 med mål. Processen för målarbetet bedömdes vara fungerande. Styrelsen erhöll uppföljning av ekonomi i delårsrapporter och årsredovisning. Vidare erhöll styrelsen återkommande verksamhetsuppföljning vid styrelsesammanträdena samt en uppföljning av ett antal verksamhetsnära nyckeltal vid behandlingen av delårsrapporterna.

I årsredovisning för 2019 samt analys av verksamhetsåret 2019 framgick en övergripande uppföljning av stiftelsens mål. Då ett arbete genomförts för att utveckla uppföljning av målen bedömdes styrelse och VD ha omhändertagit föregående års rekommendation avseende uppföljningen av målen i verksamhetsplanen. Dock framgick inte i årsredovisning eller i analys av verksamhetsåret någon tydlig bedömning av måluppfyllelsen för respektive mål från verksamhetsplanen. Detta identifierades i granskningen som ett fortsatt utvecklingsområde. Styrelse och VD rekommenderas därmed att:

- ▶ Säkerställa tydlighet avseende uppföljning och bedömning av måluppfyllelse för respektive mål från verksamhetsplanen.

3. Granskningsresultat 2020

3.1. Väsentliga händelser under året

Tillförordnad VD¹ och styrelsepresidium uppger i intervju att pågående pandemi har varit stiftelsen största utmaning under 2020. Pandemin har medfört betydande konsekvenser för stiftelsens verksamhet. Inga evenemang har kunnat genomföras. Evenemangen står för en väsentlig del av stiftelsens intäkter. Därtill har nästan ingen konferens eller bröllops/festverksamhet kunnat genomföras. Även detta har fått stor ekonomisk inverkan. Samtidigt har verksamheten sett en ökning av spontana besökare till slott och trädgårdar. För att tillse att inomhusverksamheten samt serveringarna följer krav på restriktioner har ett antal åtgärder vidtagits. Bland annat har stiftelsen ställt in guidade visningar och istället erbjudit besökare att gå runt på egen hand samt övergått till servering vid sittande bord. Det ökade antalet spontanbesökare har genererat inkomster till stiftelsen i form av parkeringsavgifter.

Stiftelsen har trots det ekonomiska läget inte behövt säga upp personal. Däremot har verksamheten haft ett antal vakanser som ej tillsatts samt korttidspermitteringar i början av året. Stiftelsen har under året fortsatt rekryteringsprocessen av ny VD. Styrelsen uppger att ny VD förväntas tillträda i början av 2021².

Under våren 2020 ansökte stiftelsen om en garanti om 7 miljoner kronor från kommunstyrelsen mot bakgrund av prognostiserat underskott till följd av pandemin. I samband med att styrelsen fattade beslut om att ansöka om garanti godkände de "Handlingsplan och åtgärder för hantering av Coronakriser". Styrelsen fattade beslut om att inte återropa garantin vid sitt sammanträde i december 2020. Detta mot bakgrund av att prognosen förbättrats och någon likviditetsbrist ej uppstått. Däremot har stiftelsen ansökt om en garanti för år 2021. I dialogen uppger VD och styrelse att då stiftelsen har en kommunal huvudman är den inte berättigad att söka merparten av stöd från aktörer så som Statens kulturråd.

VD och styrelse uppger att underhåll och byggnadsvård har fortlöpt under året. Däremot har stiftelsen pausat vissa investeringar, bland annat byggnation av ny parkering. Därtill har stiftelsen intensifierat arbetet avseende att bilda naturreservat. Dialog med Länsstyrelsen har skett kontinuerligt under året. En representant från Länsstyrelsen planeras delta vid styrelsens sammanträde i mars 2021 för att informera avseende bland annat syfte, skäl, föreskrifter och skötselplan. Styrelsen kommer därefter att fatta beslut i frågan.

Arbetet med digitalisering har fortlöpt under året och till viss del intensifierats med anledning av pandemin. Verksamheten har arbetat för att skapa aktiviteter som besökare kan genomföra på egen hand. Ett exempel på detta är en QR-kods promenad där besökare använder sin mobiltelefon för att inhämta information om platser utmed promenadstråket.

¹ Sedan 1 november 2019 leds stiftelsen av en tillförordnad VD, tidigare vice VD.

² Ny VD för stiftelsen anställdes i januari 2021.

3.2. Styrning, uppföljning och ägardialog

Stiftelsen styrs av stiftelsens vision 2030, affärsplaner och verksamhetsplan enligt nedan:

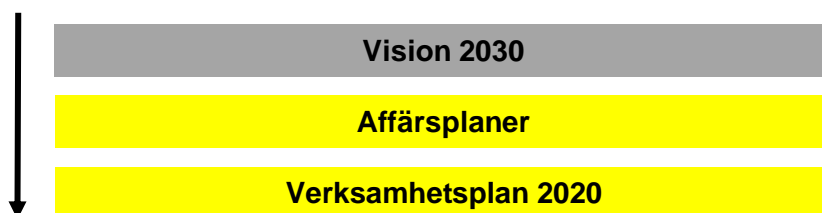

Bild 1. Stiftelsens målstyrningskedja.

Visionen som fastställdes under december 2017 tar sikte på år 2030 och anger att:

- ▶ Tjolöholms Slott är ett välkänt natur- och kulturhistoriskt besöksmål som lockar en halv miljon besökare från hela Norden och kraftigt bidrar till en positiv tillväxt för regionens turismnäring.
- ▶ Tjolöholms Slotts bedriver kompletterande affärsverksamhet med god lönsamhet som utgår från stiftelsens stadgar och på ett affärsmässigt sätt samordnar, marknadsför och konceptutvecklar ett upplevelse- och produktutbud som är knutet till egendomens natur- och kulturvärden. Den kompletterande affärsverksamheten genererar ett ekonomiskt överskott till driften av egendomen.

I visionen anges även fem fokusområden samt de ekonomiska förutsättningar som stiftelsen har. Stiftelsens vision utgår ifrån kommunens vision och det finns en koppling till de områden som lyfts i kommunens vision.

Stiftelsen har därtill antagit två *affärsplaner*, en övergripande affärsplan från 2012 samt en affärsplan för evenemang. Affärsplanerna revideras löpande och utgår ifrån tidigare vision, Vision 2020. Vision 2020 överensstämmer i stort med ny vision för 2030.

I *verksamhetsplan 2020* bryter stiftelsen ned affärsplanen till totalt sex prioriterade fokusområden. Därtill finns tio prioriterade mål för året. Utöver de prioriterade fokusområdena och de prioriterade målen finns övergripande och specifika mål för de sex affärsområdena Staben, Egendom & Vaktmästeri, Trädgård & Natur, Kultur & Program, Evenemang samt Hotell & Restaurang. Enligt styrelsens ordförande och vice ordförande fungerar styrningen av stiftelsen på ett tillfredsställande sätt.

Styrelsen har sammanträtt vid fem tillfällen under 2020. Därtill har styrelsens presidium genomfört ett antal presidiemöten tillsammans med VD under året. Av protokoll framgår att styrelsen löpande under året fått information om stiftelsens verksamhet däribland pandemins effekter.

Utöver den löpande verksamhetsuppföljningen har styrelsen behandlat delårsrapport per april samt augusti. Styrelsen behandlar därtill årligen stiftelsens årsredovisning. Delårsrapporterna innehåller en kortfattad analys och uppföljning av resultat- och balansräkning samt en finansiell rapport. Vidare erhåller styrelsen en uppföljning av ett antal verksamhetsnära nyckeltal vid behandlingen av delårsrapporterna.

Lekmannarevisorerna gav föregående år en rekommendation till stiftelsen avseende att säkerställa tydlighet i uppföljning och bedömning av måluppfyllelse för respektive mål från verksamhetsplanen. VD och styrelse beskriver i intervju att ett arbete genomförts under året. I delårsrapport och bokslut har rubriker införts för att öka tydligheten. Dock framhålls att samtliga mål inte är mätbara. Ett arbete har också genomförts för att minska antalet mål. VD och styrelse uppger att det arbete som genomförts har varit positivt och bidragit till en ökad tydlighet i målarbetet generellt. Av verksamhetsanalys 2020 framgår att stiftelsen utvecklat uppföljningen i enlighet med lekmannarevisionens tidigare rekommendation.

Vid intervjuer framgår att samverkan och dialog med kommunen, Region Halland och Länsstyrelsen fungerar väl. Stiftelsens ordförande och vice ordförande är tillika ordförande i kommunstyrelsen respektive andre vice ordförande i kommunstyrelsen vilket utgör en personunion. Ordföranden är nytillträdd under året. Ordföranden och vice ordföranden i stiftelsen rapporterar enligt uppgift regelbundet om väsentliga händelser i stiftelsen till kommunstyrelsen.

3.2.1. Vår bedömning

Enligt vår bedömning har stiftelsen en fungerade process för målarbetet. Detta genom att stiftelsens målarbete utgår från visionen som därefter bryts ned i affärsplaner. Utifrån affärsplanerna finns en verksamhetsplan som styrelsen antar årligen.

Enligt vår bedömning har styrelsen säkerställt en återkommande uppföljning av ekonomi och verksamhet under året. Styrelsen erhåller delårsrapporter vid två tillfällen under året. Därtill behandlar styrelsen årligen årsredovisningen för stiftelsen. I delårsrapporterna och årsredovisningen följs stiftelsens ekonomi upp. Vidare erhåller styrelsen återkommande verksamhetsuppföljning vid styrelsesammanträdena samt en uppföljning av ett antal verksamhetsnära nyckeltal vid behandlingen av delårsrapporterna. Per mars erhöll styrelsen därtill verksamhetsuppföljning och analys per helår 2020.

Vår bedömning är att styrelse och VD under året i huvudsak bedrivit verksamheten i enlighet med stiftelsens ändamål. Av stiftelsens stadgar framgår att stiftelsen har som ändamål att äga och förvalta Tjolöholms egendom och utveckla för Västsverige värdefulla verksamheter inom kulturområdet för turism och friluftsliv. Stiftelsen har under året arbetat med att förvalta Tjolöholms egendom samt anpassat verksamheten för att möjliggöra att arrangera olika former av aktiviteter för att främja turism och friluftsliv trots rådande pandemi.

3.3. Riskanalys och intern kontroll

Stiftelsen har ett reglemente för intern kontroll. Reglementet beskriver arbetet med riskbedömning, vad internkontrollplanen ska innehålla samt ansvarsfördelning för internkontrollarbetet. Enligt reglemente ska stiftelsen årligen anta en plan för intern kontroll samt följa upp föregående års plan. Stiftelsens styrelse har enligt reglementet det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll.

Vid sammanträdet i september 2019 genomförde styrelsen en riskanalys inför 2020 års kontrollplan. Styrelsen antog internkontrollplan för 2020 vid sammanträdet i december 2019. Internkontrollplanen består av fyra kontrollpunkter, däribland arbetsmiljö, rutiner för

utbetalning av löner, representation samt Dataskyddsförordningen GDPR. Vid intervju uppger styrelsen att pandemin bidragit till lärdomar i arbetet med intern kontroll inför 2021.

3.3.1. Vår bedömning

Vår bedömning är att stiftelsen i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll. Granskningen visar att styrelsen antagit en internkontrollplan för 2020 som utgår från en riskanalys.

3.4. Årets resultat

För verksamhetsåret 2020 redovisar stiftelsen ett negativt resultat om 2,6 miljoner kronor. Stiftelsens nettoomsättning har halverats. Av årsredovisning framkommer att evenemangsintäkter har minskat med 4,5 miljoner kronor jämfört med föregående år. Likaså har försäljning av mat och dryck minskat med 6 miljoner kronor. Intäktsminskningen beror på rådande pandemi. Vidare framkommer att parkeringsintäkterna har, trots uteblivna evenemang, legat i nivå med 2019 års intäkter. Stiftelsen har erhållit statligt stöd om cirka 1,2 miljoner kronor med anledning av pandemin. Som tidigare nämnt begärdes och erhöles en garanti från kommunstyrelsen med anledning av pandemin. Någon likviditetsbrist har inte uppstått under året, och stiftelsen har därför inte begärt ut någon ersättning utifrån garantin. Stiftelsen har dock i slutet av året ingivit en ny motsvarande begäran om garanti med anledning av befarade intäktsbortfall 2021.

3.4.1. Vår bedömning

Vi kan konstatera att stiftelsen har haft ett utmanande år ekonomiskt. Granskningen visar att stiftelsen vidtagit åtgärder för att minimera de ekonomiska konsekvenserna och anpassa verksamheten till nya förutsättningar.

Till följd av pandemin redovisar stiftelsen ett negativt resultat om 2,6 miljoner kronor. Underskottet är till stor del hänförligt till minskade intäkter avseende evenemang och försäljning med anledning av pågående pandemi.

Mot denna bakgrund är vår bedömning att VD och styrelse har agerat aktivt för att minimera de negativa effekterna under 2020 och därigenom anpassat stiftelsens verksamhet och ekonomi för att säkerställa att stiftelsen sköts på ett i huvudsak ekonomiskt tillfredställande sätt.

4. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att stiftelsens verksamhet sköts på ett huvudsakligen ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt samt att stiftelsens interna kontroll är tillräcklig.

Vi bedömer att lekmanrevisionens tidigare rekommendation till stiftelsen om att säkerställa tydlighet avseende uppföljning och bedömning av måluppfyllelse för respektive mål från verksamhetsplanen har omhändertagits.

Göteborg den 22 mars 2021

Karin Iveroth
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Ludwig Reimer
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Liselott Daun
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1: Revisionskriterier

Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Stiftelselag (1994:1220) 2 kap. om styrelsens och VD:s ansvar för förvaltningen
- ▶ Kommunallagen (2017:725) 10 kap. 6 § om fullmäktiges ansvar för kommunala stiftelser
- ▶ Stadgar för Stiftelsen Tjolöholm
- ▶ Kungsbacka kommuns bestämmelser som avser stiftelser och kommunkoncernen

Bilaga 2: Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Gruppintervju med VD och styrelsens presidium, 2020-12-17.

Dokumentation

- ▶ Affärsplan Evenemang
- ▶ Affärsplan Tjolöholms slott
- ▶ Analys av verksamhetsåret 2020
- ▶ Begäran om garanti 2020 samt 2021
- ▶ Delårsrapport med verksamhetsanalys per april 2020
- ▶ Delårsrapport med verksamhetsanalys per augusti 2020
- ▶ Handlingsplan Coronakrisen
- ▶ Internkontrollplan och riskbedömning 2020
- ▶ Rapport om effekter och åtgärder med anledning av Covid-19
- ▶ Reglemente intern kontroll.
- ▶ Stadgar för Stiftelsen Tjolöholm
- ▶ Styrelsens och verkställande direktörs instruktioner
- ▶ Styrelseprotokoll för 2020
- ▶ Verksamhetsplan 2020
- ▶ Vision 2030
- ▶ Årsredovisning 2020